

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-1099
44 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-1037**

2026 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsniu ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo 2026 m. kovo 19 d. vakarinio posėdžio metu priimtą sprendimą (protokolas Nr. SPP-123), Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Pritarti Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo Nr. VIII-1099 44 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-1037 (toliau – Įstatymo projektas) siekiui užtikrinti aukštesnį vartotojų teisių apsaugos lygį, tačiau pateikti pastabas ir pasiūlymus dėl Įstatymo projektu siūlomo teisinio reguliavimo priemonių tobulinimo:

1. Įstatymo projekte konkurencijos teisės pažeidimais padarytos žalos 10 proc. sumokėtos kainos dydžio prezumpciją (toliau – 10 proc. dydžio prezumpcija) siūloma taikyti ir kai žala padaroma piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi pažeidimais – Įstatymo projekte pateikiama nuoroda į Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 43 straipsnį, kuriame nurodyti ne tik konkurenciją ribojantys susitarimai, bet ir piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi.

Piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi pažeidimai yra itin įvairaus pobūdžio ir dėl to Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 102 straipsnyje ir Konkurencijos įstatymo 7 straipsnyje yra pateiktas tik pavyzdinis, bet ne baigtinis jų sąrašas. Tam tikrais piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi pažeidimais, t. y. dominuojančiam ūkio subjektui taikant lojalumo nuolaidas, nustatant išimtinumo, susiejimo ir sujungimo sąlygas, taikant pernelyg žemas kainas, atsisakant tiekti prekes ar suteikti prieigą prie tam tikrų esminių išteklių pradinės grandies rinkose (priešrovinėse rinkose), vartotojams iš viso gali būti nepadaroma žala arba tokia padaryta žala gali būti neįvertinama (nepamatuojama). Dėl šios priežasties 2014 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/104/ES dėl tam tikrų taisyklių, kuriomis reglamentuojami pagal nacionalinę teisę nagrinėjami ieškiniai dėl žalos, patirtos dėl valstybių narių ir Europos Sąjungos konkurencijos teisės nuostatų pažeidimo, atlyginimo (toliau – Direktyva) 17 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta prezumpcija, kad žala padaroma tik draudžiamais konkurentų susitarimais (karteliais). Taip pat Direktyvos preambulės 47 konstatuojamajame punkte įtvirtinta, kad žalos padarymo prezumpcija tikslinga tik kai žala padaroma draudžiamais konkurentų susitarimais (karteliais) dėl jų slapto pobūdžio. Konkurencijos įstatymo 44 straipsnio 3 dalyje taip pat įtvirtinta prezumpcija, kad žala padaroma tik draudžiamais konkurentų susitarimais.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, siūlytina atsisakyti Įstatymo projekte pateikto pasiūlymo 10 proc. dydžio prezumpciją taikyti piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi pažeidimams.

2. Įstatymo projekto nuostata, numatanti, kad teismo tvarka įrodžius kitą, negu preziūmuojamas, žalos dydį, su žalos dydžio nustatymu susijusios išlaidos nepriteisiamos iš vartotojų, nukrypsta nuo Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse nurodyto bylinėjimosi išlaidų paskirstymo principo. Bylos dėl konkurencijos teisės pažeidimais padarytos žalos atlyginimo Lietuvos Respublikoje nagrinėjamos civilinio proceso tvarka. Civilinio proceso kodekso 93 straipsnio 1–2 dalyse įtvirtinta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, o tuo atveju, jeigu ieškinys patenkintas iš dalies, bylinėjimosi išlaidos priteisiamos ieškovui proporcingai teismo patenkintų reikalavimų daliai, o atsakovui – proporcingai teismo atmestų ieškinio reikalavimų daliai. Šiuo atveju toks pasiūlymas Įstatymo projekte išbalansuos bylinėjimosi procesą (procesinę šalių pusiausvyrą) ir sąlygiškai mažins vartotojų atsakomybę už jų nepagrįstus reikalavimus.

Be to, Įstatymo projektu įtvirtinus nuostatą, kad, teismo tvarka įrodžius kitą, negu preziūmuojamas, žalos dydį, su žalos dydžio nustatymu susijusios išlaidos nepriteisiamos iš vartotojų, konkurencijos teisės pažeidimą padaręs asmuo (atsakovas) turės finansuoti bylinėjimąsi dėl konkurencijos teisės pažeidimais padarytos žalos atlyginimo prieš save patį.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, siūlytina atsisakyti Įstatymo projekte pateiktos nuostatos, kad teismo tvarka įrodžius kitą, negu preziūmuojamas, žalos dydį, su žalos dydžio nustatymu susijusios išlaidos nepriteisiamos iš vartotojų.

3. Konkurencijos įstatymo 44 straipsnio 3 dalyje yra nustatyta karteliais padaromos žalos prezumpcija. Atsižvelgiant į tai ir siekiant nuoseklumo bei nuostatų nedubliavimo, Įstatymo projekte 10 proc. dydžio prezumpciją siūlytina dėstyti Konkurencijos įstatymo 44 straipsnio 3 dalyje, bet ne siūlomoje Konkurencijos įstatymo 44 straipsnio 6 dalyje.

Atsižvelgiant į tai, siūlytina atsisakyti Įstatymo projekte pateikto pasiūlymo Konkurencijos įstatymo 44 straipsnį papildyti 6 dalimi.

4. Atsižvelgiant į šio nutarimo 1–3 punktuose pateiktus argumentus, siūlytina tikslinti Įstatymo projektą – jame išdėstyti Konkurencijos įstatymo 44 straipsnio 3 dalies pakeitimą ir atitinkamai Įstatymo projekto 1 straipsnį išdėstyti taip:

„1 straipsnis. 44 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 44 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Jeigu neįrodoma priešingai, laikoma, kad šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1–4 punktuose nurodytais konkurentų susitarimais arba kitais konkurentų susitarimais, kuriais siekiama riboti konkurenciją ir kuriais pažeidžiamos šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalies ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalies nuostatos, yra padaroma žala. Kai nukentėjęs asmuo yra vartotojas, šio straipsnio 4 dalies nuostatos netaikomos ir laikoma, kad šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1–4 punktuose nurodytais konkurentų susitarimais arba kitais konkurentų susitarimais, kuriais siekiama riboti konkurenciją ir kuriais pažeidžiamos šio

įstatymo 5 straipsnio 1 dalies ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalies nuostatos, padaroma žala yra lygi 10 proc. visos vartotojo sumokėtos kainos, jeigu neįrodoma priešingai arba neįrodomas kitas žalos dydis.“

Ministras Pirmininkas

Ekonomikos ir inovacijų ministras